

Seat No. : _____

NG-141

November-2025

MSW, Sem.-III

502 : Human Rights

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. માનવ અધિકારોની વ્યાખ્યા લખો અને UNDHR વિશે વિગતવાર સમજાવો. 14
અથવા
1. માનવ અધિકાર શું છે તે સમજાવો. માનવ અધિકારોનું વર્ગીકરણ વિગતવાર સમજાવો. 14
2. પર્યાવરણીય અદ્યોગતિ માનવ અધિકાર ઉલ્લંઘનનું કારણ કેવી રીતે બને છે ? સમજાવો. 14
અથવા
2. બાળકો સમાજના સૌથી સંવેદનશીલ સભ્યો છે જેમને ઘણીવાર માનવ અધિકાર ઉલ્લંઘનનો સામનો કરવો પડે છે. સમજાવો કેવી રીતે ? 14
3. રાષ્ટ્રીય માનવ અધિકાર આયોગ શું છે તે સમજાવો અને તેના મુખ્ય કાર્યો લખો. 14
અથવા
3. માનવ અધિકાર અને સામાજિક ન્યાય પ્રણાલી હેઠળ આરોપીના મુખ્ય અધિકારો શું છે ? 14
4. ભારતમાં મક્ત કાનૂની સહાયની યોજનાઓ શું છે ? 14
અથવા
4. ઐતિહાસિક અન્યાય, અસમાનતા અને ભેદભાવને સંબોધવા માટે ભારતનો અભિગમ સમાજના દલિત અને નબળા વર્ગને સામાજિક ન્યાય પૂરો પાડવાનો છે. વિગતવાર સમજાવો. 14
5. MCQ : (કોઈપણ સાત) 14
 - (1) માનવ અધિકારોની સાર્વત્રિક ઘોષણા (UDHR) સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા _____ અપનાવવામાં આવી હતી.
(a) 1945 (b) 1948 (c) 1950 (d) 1952
 - (2) માનવ અધિકારોની સાર્વત્રિક ઘોષણામાં _____ લેખો છે.
(a) 20 (b) 25 (c) 30 (d) 35
 - (3) માનવ અધિકારો _____ સિદ્ધાંત પર આધારિત છે.
(a) સામાજિક અસમાનતા
(b) સાંસ્કૃતિક શ્રેષ્ઠતા
(c) બધા માનવીઓનું ગૌરવ અને સમાનતા
(d) શક્ત ધાર્મિક સહિષ્ણુતા

- (4) નીચેનામાંથી કયું માનવ અધિકારોનું વર્ગીકરણ નથી ?
- (a) નાગરિક અને રાજકીય અધિકારો
(b) આર્થિક, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક અધિકારો
(c) પર્યાવરણીય અને વિકાસલક્ષી અધિકારો
(d) વારસાગત અધિકારો
- (5) ભારતના રાષ્ટ્રીય માનવ અધિકાર આયોગ (NHRC)ની સ્થાપના _____ માં થઈ હતી.
- (a) 1989 (b) 1993 (c) 1995 (d) 2000
- (6) NHRCની રચના _____ કાયદા હેઠળ કરવામાં આવી હતી.
- (a) માનવ અધિકાર અધિનિયમ, 1993
(b) માનવ અધિકારોનું રક્ષણ અધિનિયમ, 1993
(c) મૂળભૂત અધિકાર અધિનિયમ, 1994
(d) માહિતી અધિકાર અધિનિયમ, 2005
- (7) સામાજિક ન્યાય શબ્દનો અર્થ _____ છે.
- (a) સમાજમાં સંપત્તિ, તકો અને વિશેષાધિકારોનું વાજબી અને સમાન વિતરણ
(b) ગુના માટે સજા
(c) ગરીબો પ્રત્યે દાન
(d) ફક્ત લઘુમતીઓ માટે રાજકીય અનામત
- (8) નીચેનામાંથી _____ મુદ્દો માનવ અધિકાર ઉલ્લંઘનનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.
- (a) મફત પ્રાથમિક શિક્ષણ સુનિશ્ચિત કરવું
(b) HIV/AIDSના દર્દીઓને આરોગ્ય સંભાળનો ઈનકાર
(c) સ્થાનિક શાસનમાં મહિલાઓની ભાગીદારી
(d) સરકારી રોજગાર યોજનાઓ
- (9) ભારતમાં, મફત કાનૂની સહાય મુખ્યત્વે _____ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવે છે.
- (a) સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઈન્વેસ્ટિગેશન (CBI)
(b) નેશનલ લીગલ સર્વિસીસ ઓથોરિટી (NALSA)
(c) નેશનલ હ્યુમન રાઈટ્સ કમિશન (NHRC)
(d) પ્લાનિંગ કમિશન
- (10) સામાજિક કાર્યમાં સશક્તિકરણનો ખ્યાલ મુખ્યત્વે _____ નો સંદર્ભ આપે છે.
- (a) કામચલાઉ દાન આપવું
(b) વ્યક્તિઓ અને સમુદાયોને તેમના જીવન પર નિયંત્રણ મેળવવા માટે સક્ષમ બનાવવું
(c) અન્ય લોકો પર અધિકાર લાગુ કરવો
(d) કડક કાયદાઓનો અમલ કરવો
- (11) રાજ્ય નીતિના નિર્દેશક સિદ્ધાંતોનો ઉદ્દેશ્ય _____ ને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.
- (a) ફક્ત રાજકીય સમાનતા (b) આર્થિક લોકશાહી અને સામાજિક ન્યાય
(c) ધર્મની સ્વતંત્રતા (d) ન્યાયતંત્રની સ્વતંત્રતા
- (12) _____ આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થા વૈશ્વિક સ્તરે માનવ અધિકારોના અમલીકરણ પર નજર રાખે છે.
- (a) વિશ્વ આરોગ્ય સંગઠન (b) સંયુક્ત રાષ્ટ્ર
(c) આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય ભંડોળ (d) વિશ્વ વેપાર સંગઠન

Seat No. : _____

NG-141

November-2025

MSW, Sem.-III

502 : Human Rights

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. Write the definition of Human Rights and explain about UNDHR in detail. 14
- OR**
1. Explain what is Human Right, explain the classification of Human Rights in detail. 14
2. Explain how does environmental degradation cause Human Rights violation. 14
- OR**
2. Children are the most vulnerable members of the society often face significant Human Rights Violation, explain how ? 14
3. Explain what is National Human Rights Commission and write its main functions. 14
- OR**
3. What are the main rights of an accused under Human Rights and Social Justice system ? 14
4. What are the schemes of free legal Aid in India ? 14
- OR**
4. India's approach for addressing historical injustices, inequality and discrimination is by providing Social Justice for downtrodden and weaker section of the society- explain in detail. 14
5. MCQ : (Any seven) 14
 - (1) The Universal Declaration of Human Rights (UDHR) was adopted by the United Nations in _____
 - (a) 1945
 - (b) 1948
 - (c) 1950
 - (d) 1952
 - (2) The Universal Declaration of Human Rights contains _____ Articles.
 - (a) 20
 - (b) 25
 - (c) 30
 - (d) 35
 - (3) Human Rights are based on the principle of _____
 - (a) Social inequality
 - (b) Cultural superiority
 - (c) Dignity and equality of all human beings
 - (d) Religious tolerance alone

- (4) Which of the following is not a classification of Human Rights ?
- Civil and Political Rights
 - Economic, Social, and Cultural Rights
 - Environmental and Developmental Rights
 - Hereditary Rights
- (5) The National Human Rights Commission (NHRC) of India was established in ____.
- 1989
 - 1993
 - 1995
 - 2000
- (6) The NHRC was constituted under ____ Act.
- Human Rights Act, 1993
 - Protection of Human Rights Act, 1993
 - Fundamental Rights Act, 1994
 - Right to information Act, 2005
- (7) The term Social Justice refers to ____
- Fair and equal distribution of wealth, opportunities, and privileges in society
 - Punishment for crime
 - Charity towards the poor
 - Political reservation for minorities only
- (8) _____ of the following issues represents a Human Rights Violation.
- Ensuring free primary education
 - Denial of health care to HIV/AIDS patients
 - Women's participation in local governance
 - Government employment schemes
- (9) In India, Free Legal Aid is primarily provided through _____
- Central Bureau of Investigation (CBI)
 - National Legal Services Authority (NALSA)
 - National Human Rights Commission (NHRC)
 - Planning Commission
- (10) The concept of Empowerment in social work primarily refers to _____
- Giving temporary charity
 - Enabling individuals and communities to gain control over their lives
 - Enforcing authority over others
 - Implementing strict laws
- (11) The Directive Principles of State Policy aim to promote _____
- Political equality only
 - Economic democracy and social justice
 - Freedom of religion
 - Independence of the judiciary
- (12) Which international organization monitors the implementation of human rights globally ?
- World Health Organization
 - United Nations
 - International Monetary Fund
 - World Trade Organization